

TV-AKSJONEN 2019:

På egne ben

TV-AKSJONEN 2019: PÅ EGNE BEN

I store deler av verden våkner kvinner til en hverdag fylt av fattigdom, sult, urettferdighet, mangel på både penger, likestilling, utdanning og mulighet til å forfølge sine drømmer. Til en hverdag med tungt arbeid, dårlig helsehjelp og med liten mulighet til å fullt og helt være alt det de kan være.

Kvinner over hele verden må ha rett til kunnskap, selvstendighet og økonomisk frihet.

Kvinner over hele verden må ha rett til å bestemme over sin egen kropp, til å si ja og til å si nei.

Kvinner over hele verden har rett til å bruke sin stemme – og til å bli hørt.

Når CARE søker TV-aksjonen 2019, er det for å gi minst 400.000 kvinner i verdens mest sårbare områder muligheten til å oppfylle sin rett til å stå på egne ben.

SLIK JOBBER VI MED KVINNER

Behovet for alle CARE-prosjekter vises tydelig i tall fra UNDPs Human Development Index. Indeksen måler forventet levealder, skolegang og inntektsnivå i 187 land hvert år og har siden 1990 blitt brukt av FN til å måle fattigdom på landnivå. I rapporten fra 2017 rangerte Norge aller høyest, med forventet levealder på 81,7 år. Landene vi vil bruke midler fra TV-aksjonen på er i den andre enden av skalaen. Niger kommer helt til sist av alle landene som er rangert. Samtlige av landene vi vil bruke midler på er rangert som nummer 144 eller lavere på HD-indeksen, med gjennomsnittlig forventet levealder på 63,9 år. I Burundi er den forventede levealderen helt nede i 57,1 år.

Dette er CARE:

- CARE består av 14 medlemmer, samt 4 som er på vei mot medlemskap. I 2017 jobbet CARE i til sammen 93 land.
- CARE Norge ble med i konføderasjonen i 1980. Hvert medlem leder programmer, innsamling, påvirkning og kommunikasjon, i sine respektive land. CARE Norge leder programmene vi er ansvarlige for i de landene vi opererer i.
- CARE Norge har i dag programmer i 12 land: Afghanistan, Burundi, DR Kongo, Jordan, Mali, Myanmar, Niger, Palestina, Rwanda, Syria, Tanzania og Uganda.
- Totalt er 96 prosent av CAREs ansatte lokalt ansatt. 95 prosent av midlene våre går til formål.

HD-indeksen inkluderer Gender Inequality Index (GII), som spesifikt fanger opp skjevfordelingen mellom kvinner og menn i et land innenfor tre områder: deltagelse i arbeidslivet, reproduktiv helse og medbestemmelse gjennom deltagelse i politikken og utdanning. Norge kommer høyt på lista med lite skjevfordeling mellom kvinner og menn, mens Afghanistan, DR Kongo, Niger og Mali alle ligger i bunnen av lista med stor skjevfordeling. Dette er land hvor kvinner føder langt flere barn enn verdensgjennomsnittet på 2,5 barn per kvinne, med begrenset tilgang til gode helsetjenester. Foruten farene det innebærer å gå gravid og føde for hver enkelt kvinne, er det også et problem for fremtiden hvis ikke landene kan sikre gode liv for sine innbyggere. FN anslår at Niger, som i dag har 19 millioner innbyggere, kan ha hele 251 millioner innbyggere i 2100.

Kvinner og barn rammes aller hardest av fattigdom. Kvinner har færre muligheter, tjener mindre og eier sjeldnere land enn menn. I utviklingsland er bare 10-12 prosent av landeiere kvinner. 104 land har fremdeles lover som forbyr kvinner å ta enkelte jobber. Sosiale normer i mange land begrenser mulighetene kvinner og unge jenter har, og de er ofte ansvarlige for mer enn 75 prosent av ubetalt arbeid i hjemmet. HD-rapporten for 2016 analyserte hva som var de største barrierene for å nå FNs bærekraftsmål og slo fast at manglende likestilling ville være den enkeltfaktoren som ville påvirke måloppnåelse mest.

Vi tror ikke på raske løsninger. Det er ikke ett enkelt prosjekt som er fasiten, men en serie av ulike virkemidler som bidrar til at kvinner kan stå på sine egne ben. Veien dit er krevende, men den gir varige resultater.

Måten CARE jobber på vises godt med historien om 24 år gamle Charlotte Dushimirimana fra Burundi. Hun havnet i en ytterst sårbar situasjon da faren hennes døde, og moren verken hadde råd til å sende noen av barna på skolen eller skaffe nok mat. Som tjuetåring ble Charlotte med i den lokale spare- og lånegruppen, vårt prosjekt som ofte er startpunktet for kvinner vi jobber med. Alle medlemmene lærer grunnleggende regning, inkludert hvordan beregne renter og renters renter. Etterhvert tok hun opp et lån i gruppen for å kunne kjøpe og selge bananer. Så tok hun et entreprenørskapskurs og samtidig med dette fikk hun mulighet til å lære om kjønn og likestilling fra en lokal partner av CARE. Da fikk hun en idé som før hadde vært utenkelig for henne: at hun som kvinne kunne drive en sykkeltaxi – selv om det tradisjonelt kun er menn som gjør det. Hun sparte til hun hadde råd til å kjøpe en sykkel og startet deretter sin egen forretning. I dag har hun en lojal base med kunder som benytter seg av taxitjenestene hennes, spesielt kvinner som trives enda bedre med en kvinnelig sjåfør. Ett år etter at hun startet opp tok flere kvinner kontakt for å lære av Charlotte, og hun deler nå av det hun har lært med enda flere. Samtidig som hun driver med både sykkeltaxi og banansalg går hun også på skole. Charlotte er dessuten den stolte eier av syv egne geiter.

Likestilling kommer ikke av seg selv. De tre områdene som måles i Gender Inequality Index – deltagelse i arbeidslivet, reproduktiv helse, medbestemmelse gjennom deltagelse i politikken og utdanning – utgjør også de tre områdene vi søker TV-aksjonen til. Vi har eksisterende program som kan håndtere de potensielt store summene TV-aksjonen kan generere, og har strukturert prosjektene og budsjettet etter tre områder:

- Økonomisk frihet: hennes penger, hennes muligheter
- Å eie sin egen kropp: hennes kropp, hennes valg
- Å ha en stemme som betyr noe: hennes drømmer, hennes stemme

Vi har prioritert prosjektene og landene der midlene kan utgjøre størst forskjell, også i form av ringvirkninger. Disse ringvirkningene beregnes ut fra en fast formel: Vi ganger antall kvinner vi når med et program med størrelsen på en gjennomsnittlig familie i området, minus antall kvinner. I søknaden beregner vi at midler fra TV-aksjonen kan nå ut til mer enn 1.500.000 mennesker, gjennom de 400.000 kvinnene vi har direkte kontakt med. **Det er dokumentert gang på gang at kvinner som får hjelp også hjelper familiene sine.**

LAND OG PROGRAMMER TV-AKSJONSMIDLENE VIL GÅ TIL

Mali

- Nr. 175 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 6,1 barn.
- CARE har vært her siden sultkatastrofen i 1975.
- Landet har vært i konflikt siden 2012 og preges i dag av migrasjon, terror og vold.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av spare- og lånegrupper, tilgang til banktjenester, kvinner inn i verdikjeden, kvinnelig entreprenørskap, engasjering av menn, seksualundervisning og mødrehelse og kvinners innsats for beredskap.

Niger

- Nr. 187 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 7,3 barn.
- CARE har vært her siden sultkatastrofen i 1974.
- Spare- og lånegruppene har utviklet seg til å bli en sterk og stor kvinnebevegelse, som har organisert seg på nasjonalt nivå og kaller seg «Women on the Move».
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av spare- og lånegrupper, tilgang til banktjenester, kvinner inn i verdikjeden, kvinnelig entreprenørskap, engasjering av menn, seksualundervisning og mødrehelse, kvinners politiske- og samfunnsdeltakelse og kvinners innsats for beredskap.

DR Kongo

- Nr. 176 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 6,2 barn.
- Ni av ti lever under fattigdomsgrensen.
- 57 prosent av kvinnene har blitt utsatt for fysisk eller seksuell vold.
- CARE har vært her siden 1994.
- Preges av økende uroligheter flere steder i landet.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av spare- og lånegrupper, seksualundervisning og mødrehelse, lederutvikling og kvinners innsats for beredskap.

Burundi

- Nr. 184 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 5,8 barn.
- CARE har vært her siden 1994.
- En ny krise som startet i 2015 truer den langvarige kampen for anerkjennelse av menneskerettigheter og kvinnerettigheter.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av

spare- og lånegrupper, tilgang til banktjenester, kvinner inn i verdikjeden, engasjering av menn, seksualundervisning og mødrehelse, kvinners politiske- og samfunnsdeltakelse og lederutvikling.

Rwanda

- Nr. 159 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 4,0 barn.
- CARE har vært her siden 1984.
- Nesten 45 prosent av befolkningen i Rwanda lever under fattigdomsgrensen.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av spare- og lånegrupper, tilgang til banktjenester, kvinnelig entreprenørskap og seksualundervisning og mødrehelse.

Myanmar

- Nr. 145 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 2,2 barn.
- CARE har vært her siden 1995.
- Preget av mange og langvarige konflikter og mangel på rettsikkerhet i over 60 år. Det er store forskjeller på urbane og rurale strøk, så vel som store forskjeller på områder uten konflikt og områder med konflikt.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av spare- og lånegrupper, kvinnelig entreprenørskap, seksualundervisning og mødrehelse og kvinners politiske- og samfunnsdeltakelse for særlig utsatte grupper.

Afghanistan

- Nr. 169 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 4,8 barn.
- CARE har vært her siden 1961.
- Kvinner har få rettigheter og utestenges fra beslutningsprosesser. Enker som har mistet mannen sin mister ofte også retten til arv og land.
- CARE jobber blant annet med kvinneorganisasjonen Kabul Women's Association (KWA) som har over 10.000 medlemmer.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til opprettelse av spare- og lånegrupper, kvinnelig entreprenørskap, seksualundervisning og mødrehelse, kvinners politiske- og samfunnsdeltakelse og lederutvikling.

SLIK VIL TV-AKSJONSMIDLENE BRUKES I NYBROTTSARBEID

Skulle CARE Norge få TV-aksjonen 2019 er det også med et mål om å jobbe med kvinnelig entreprenørskap i to nye land: Palestina og Jordan. Det anslås at sistnevnte har tatt imot 450.000 flyktninger fra Irak og 580.000 flyktninger fra Syria, og landet har falt ni plasser på HD-indeksen de tre siste årene som følge av flyktningsituasjonen. Fattigdommen øker og situasjonen er prekær.

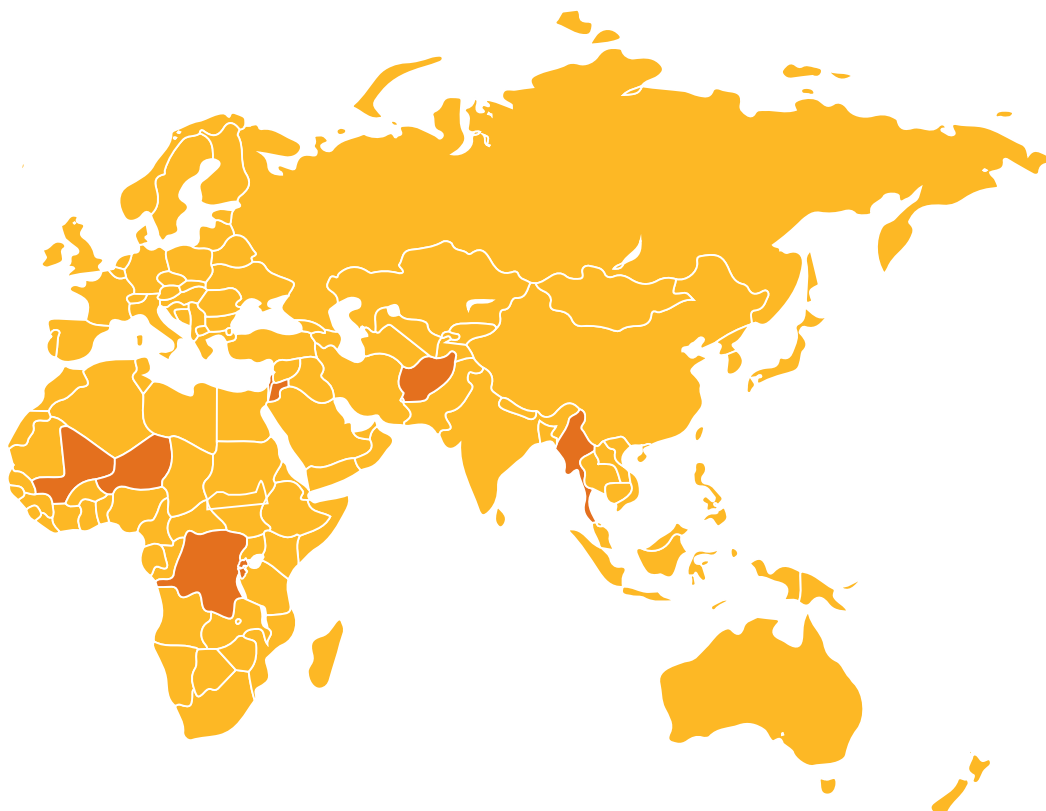
Både Jordan og Palestina er blant landene som har aller lavest yrkesdeltagelse blant kvinner. I Jordan er det kun 14,2 prosent av kvinner i arbeidsfør alder som jobber, mens i Palestina er det kun 17,8 prosent. Dette er til tross for at flere kvinner har utdanning. Arbeid med kvinnelig entreprenørskap har vist seg å være svært effektivt i kampen mot fattigdom. CARE jobber allerede i disse landene og har et apparat som kan håndtere store midler på plass, men vi er avhengige av TV-aksjonen for å få det til. Vår ambisjon er at midlene fra TV-aksjonen vil gi oss lærdommer som gjør at vi på sikt kan oppskalere innsats også i andre deler av Midtøsten.

Jordan

- Nr. 86 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 3,4 barn.
- CARE har vært her siden 1948.
- CARE jobber helhetlig med nabolag for å ivareta de mest marginaliserte, uavhengig av opprinnelse, slik at irakiske og syriske flyktninger kan få den støtten de trenger, samtidig som fattige jordanere også kan få støtte.
- Etterhvert som folketallet dobles de neste to tiårene kommer vannmangel til å bli et enda større problem, og bønder må bedre matsikkerheten gjennom bærekraftig landbruk.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til å jobbe med kvinner i verdikjeden, kvinnelig entreprenørskap og kvinners innsats for beredskap.

Palestina

- Nr. 144 på HD-indeksen.
- Kvinner føder i snitt 4,1 barn.
- CARE har vært her siden 1948.
- Har programmer innenfor blant annet helse, landbruk og styrking av sivilsamfunnet. Fokuset ligger spesielt på å sikre at programmene hjelper fattige, sårbare, marginaliserte og isolerte kvinner og menn.
- Midler fra TV-aksjonen vil gå til å jobbe med å få kvinner inn i verdikjeden og kvinnelig entreprenørskap.

SLIK FUNGERER PROGRAMMENE VÅRE

1. HENNES PENGER - HENNES MULIGHETER

“Nå vil jeg klare å betale det som trengs for å sende henne til en god skole, med alt av bøker, utstyr og skoleuniform som hun vil trenge.”

Maida og familien mistet alt under folkemordet i Rwanda i 1994. De har siden dyrket en liten åkerlapp, men hatt svært lite penger å leve for. Gjennom tiltakene til CARE klarte Maida å spare noen kroner i uken, samtidig som hun fikk undervisning i forretningsvirksomhet. Hun tok lån og kjøpte et batteri og et sol-cellepanel hun tilbyr lading av mobiltelefoner på, mot en liten sum. Etter kort tid kunne hun tilbakebetale lånet, og nå finansierer hun datterens utdanning.

Spare- og lånegrupper

Verdens aller fattigste har ikke tilgang på noe vi tar for gitt i vår hverdag: vanlige banktjenester. Da har de også færre muligheter til å unnsnippe fattigdom. CAREs spare- og lånegrupper fungerer som små lokale sparebanker, som eies og drives av medlemmene selv. I gruppene kan de spare penger på en sikker måte, ta opp lån fra en felles kasse og få økt trygghet gjennom forsikringsordninger. Med små faste sparebeløp kan gruppene utrette store ting sammen, i tillegg til at de utgjør en stor forskjell for enkeltmennesker. Ringvirkningene i lokalsamfunnet er enda større: Vi ser at for hver kvinne vi hjelper, får også familiene det bedre. Spare- og lånegruppene er ofte det første prosjektet kvinnene deltar i, før de kobles på flere kurs og prosjekter etterhvert som de er klare for det.

Spare- og lånegruppene ble utviklet av CARE for over 25 år siden og brukes i dag av bistandsorganisasjoner verden over. Hvis en kombinerer alle gruppene som er startet av ulike organisasjoner verden over, så er det i dag mer enn 15,2 millioner spare- og lånedlemmer, hvorav over 6,5 millioner er med i grupper som støttes av CARE. Bare i 2016 startet CARE Norge mer enn 5.000 spare- og lånegrupper i Burundi, DR Kongo, Mali, Myanmar, Niger og Rwanda. Målet er at gruppene skal være selvdrevne etterhvert. I landene hvor vi jobber støtter vi også gruppene til å bli del av større nettverk av spare- og lånegrupper, som gir dem enda større makt og muligheter.

Selv om vi starter gruppene, vokser de ofte utover det som er deres opprinnelige mandat med å spare og låne av hverandre: I Niger er ca. 7 prosent av kvinnene i fruktbar alder med i en spare og lånegruppe – og på den måten er de nå også blitt en sosial bevegelse som kjemper for likestilling og kvinners rettigheter. Bevegelsen, «Women on the Move», bestemmer selv hva de vil fokusere på og jobbe for ut ifra hva som er viktig for dem. Dette utarter seg litt forskjellig fra land til land, men felles for alle er at de er demokratiske, der representanter og ledere velges fra bunnen og opp – på samme måte som for eksempel politiske partier i Norge er organisert.

Tilgang til banktjenester

Etterhvert som noen av deltakerne opplever suksess og får behov for mer lån for å kunne utvide virksomheten sin, melder behovet seg for mer formelle banksystemer. For CARE er det samtidig viktig å sikre at deltakerne ikke pådrar seg for mye gjeld. I Burundi jobber vi med en av de større bankene, Kenyan Commercial Bank (KCB), for at de kan tilpasse sine produkter for medlemmene i spare- og lånegruppene i landet. Med tilgang til banktjenester får kvinnene anledning til å investere i aktiviteter som kan gi inntekt, og får samtidig et sikkerhetsnett i vanskelige perioder. Målet er å bevare prinsippet om at hjelpen vi gir ikke skal være til skade for noen, samtidig som vi legger til rette for økt vekst. Når det gjøres riktig kan kvinner gå fra å leve i fattigdom til å ende opp med å kjøpe sin egen gård.

Utfordringer som geografiske avstander til banken og brukervennlighet er viktige å finne løsninger på. CARE jobber også tett med spare- og lånegruppene for at de på sin side skal være forberedt og vite hva de går inn i før kontakten med banken etableres, og jobber også med passende oppfølging i etterkant. I Rwanda har CARE inngått partnerskap med åtte mikrofinansinstitusjoner, som til sammen har nådd ut til hele 297.371 medlemmer i spare- og lånegrupper, der 77 prosent er kvinner. Arbeidet har ført til at fattige kvinner i 2016

fikk tilgang på til sammen 310.000 amerikanske dollar, som ble investert i blant annet eiendom og småskal-
abedrifter.

Kvinnelig entreprenørskap

CARE gir kvinner opplæring i å drive egen virksomhet, lage gode forretningsplaner og både sikre og videre-
utvikle forretninger de allerede har. Målet er å tjene mer der det er mulig og eventuelt ansette enda flere,
som dermed også får tilgang på anstendig arbeid og trygg inntekt. Samtidig støtter vi bedrifter og jobber for
å øke kvinners tilgang til markeder, i kombinasjon med arbeidet om å skreddersy tilbud fra mikrofinans-
institusjoner til kvinners behov. Det iverksettes tiltak for å sikre kvinners eierskap til landområder og tilgang
til ressurser. Resultatet er at mange kvinner i dag driver sine egne små virksomheter med profitt og skaper
økonomisk vekst for seg selv. Likevel er det viktig å understreke at entreprenørskap i denne sammenhengen
har lite til felles med gründerlivet det innebærer i Norge. Det er behovet for inntekt og muligheten det gir til
å komme seg ut av fattigdom og sikre fremtiden til barna deres som driver dem.

Et viktig element når det gjelder entreprenørskap er at kvinnene lærer av hverandre. I Rwanda deltok for
eksempel 100 kvinnelige entreprenører i 2017 i et nytt mentorship-program, hvor de ble koblet til mer
erfarne kvinner som kunne dele erfaringer om hvilke strategier som fungerer for å sikre og utvide virksom-
heten. Totalt bidro CARE Norge til at over 40.000 kvinner fikk opplæring i entreprenørskap i Burundi, DR
Kongo, Mali, Myanmar, Niger og Rwanda i løpet av 2016.

Kvinner inn i verdikjeden

Det er svært vanskelig å etablere levedyktige og bærekraftige inntektskilder for mennesker som lever i en
utsatt situasjon. I tillegg gjør sosiale normer det slik at kvinner ikke har status som beslutningstakere, og
heller ikke får bidratt inn i fellesskapet. Mange ender opp med å bli avhengige av bistand. CARE jobber
derfor mer langsiktig med å hjelpe kvinnene inn i verdikjeden. Et eksempel kan være å gi dem ferdigheter
de trenger for å skaffe seg teknisk landbruksutstyr som gjør det lettere å foredle råvarene og produsere mer
mat, og deretter styrke deres evner til å produsere mer effektivt. Det kan dreie seg om bedre produksjons-
metoder, forbedringer på selve produktet og å se på hvilke andre produkter de kan lage. For eksempel kan
de lære å bruke hveten de dyrker til å lage og selge mel, eller bruke melet de produserer til å lage og selge
spagetti, eller bruke spaghetti de lager til å lage og selge ferdige spaghetti-retter.

Med kombinasjonen av økonomiske investeringer, kursing i forretningsvirksomhet og ledelse og teknisk
bistand klarer kvinnene etterhvert å komme inn i og høyere opp i verdikjeden. Samtidig blir de også synlige
bidragsyttere inn i fellesskapet. I partnerskap med Safine Industries LTD har CARE for eksempel kurset 182
kvinner i Burundi til å foredle råvarer som bønner, ris og korn for å lage ettertraktet barnegrøt. CARE hjelper
dem deretter med å få anledning til å selge produktene sine på større markeder. På den måten inkorporeres
kvinnene helt fra produksjon til salg.

Med midler fra TV-aksjonen kan CARE:

- Starte opp minst 3.000 spare- og lånegrupper hvert år i 4 år.
- Støtte mer enn 300.000 unge kvinner til å organisere seg i disse spare- og lånegruppene.
- Gi 12.000 unge kvinner praktisk erfaring i å lede en gruppe.
- Jobbe med banker for å lage egne produkter for noen av de mest sårbare blant oss og som ellers
ikke har tilgang på banktjenester.
- Støtte mer enn 30.000 unge kvinnelige entreprenører i å skape sin egen arbeidsplass.
- Jobbe med tilgang til banktjenester i Burundi, Mali, Niger og Rwanda.
- Jobbe med kvinnelig entreprenørskap i Afghanistan, Burundi, Mali, Myanmar, Niger, Rwanda,
Palestina og Jordan.
- Jobbe med å styrke kvinner inn i verdikjeden i Burundi, Mali, Niger, Palestina og Jordan.

2. HENNES KROPP - HENNES VALG

“Jeg var en fange, og jeg ville ikke vært i live i dag om han ikke hadde endret seg.”

Léoncie Ntiranyibagira levde som svært mange andre kvinner i Burundi: I frykt for sin egen ektemann. Han slo, var kontrollerende og nektet henne grunnleggende rettigheter – slik han hadde sett sin egen far behandle moren. Paret var fattige og hadde det ikke bra. En dag dro imidlertid ektemannen, Faustin, på et CARE-møte som forandret alt. Han deltok i en samtale om familier og ekteskap, og forsto etterhvert at paret måtte samarbeide for å ha det godt. Det ble starten på et bedre liv for paret og de fem barna deres. Léoncie fikk etterhvert friheten tilbake og begynte å selge sukkerrør på markedet. De fikk råd til å sende barna på skolen, og gjennom et godt partnerskap har de klart å ta steget ut av fattigdom.

Engasjere menn for kvinners rettigheter

Vold mot kvinner har ikke bare store konsekvenser for den enkelte som blir utsatt for det, men også for samfunnet generelt. I 2016 ble det beregnet at vold mot kvinner globalt kostet samfunnet 1,5 trillioner amerikanske dollar, noe som tilsvarer størrelsen på hele Canadas økonomi. Det er over ti år siden CARE begynte å engasjere menn for å styrke kvinners rettigheter. CARE jobber i noen av verdens vanskeligste situasjoner med noen av de mest sårbare menneskene. Å skape holdningsendringer i samfunn med strenge kjønnsnormer og tradisjoner krever tilstedeværelse over tid. Det finnes ingen kjappe løsninger, men vi ser svært gode resultater når menn involveres og skaper endringene på egne premisser. Mange kvinner forteller om atferdsendringer i alt fra vold i hjemmet, arbeidsfordelingen med å lage mat og passe barn til at kvinner kan arve jord på lik linje med sine brødre.

Å jobbe med en gruppe menn skaper ringvirkninger i resten av lokalsamfunnet. I Burundi har for eksempel mennene laget sin egen organisasjon, Abatangamuco. For å bli medlem må du love å aldri mer bruke vold, ta likt ansvar for alt husarbeid og være med og oppdra og stelle barn og i tillegg være med å jobbe for at andre menn skal endre seg til det bedre. Ved slutten av 2016 var det 4.346 menn som hadde blitt med i Abatangamuco. Det blir flere medlemmer for hvert år som går, og det ble registrert 263 nye i 2016. Hver av mennene engasjerer seg aktivt i sitt lokalsamfunn for at andre menn også skal slutte å bruke vold og heller bidra positivt, og i 2016 nådde de ut til mer enn 13.000 andre. Abatangamuco jobber også for at det skal bli obligatorisk for alle nygifte å lære om kjønnsroller og hvordan jobbe for en god relasjon, og foreløpig har tre fylker vedtatt at alle nygifte skal gjennom kursene til organisasjonen. Dette er viktig preventivt arbeid, som CARE jobber med å etablere andre steder også. I Mali var det ved slutten av 2017 totalt 11.166 menn og gutter som deltok i grupper som diskuterer kjønn og maskulinitet. Her er det også etablert rollemodell-par, som støtter andre par i hvordan de kan leve sammen. I 2016 ble hele 454 slike rollemodell-par rekruttert.

Seksuell helse og mødrehelse

Hver eneste dag dør 800 kvinner i forbindelse med graviditet eller fødsel. CARE jobber for at kvinner skal ha kunnskap og mulighet til å bestemme når og hvor mange barn de ønsker, i tillegg til at de skal ha tilgang på gode helsetjenester ved graviditet, fødsel og som nybakte mødre. Noe så enkelt som informasjonsspredning er essensielt og vi bruker gjerne ny teknologi for å få det til. Burundi er et godt eksempel. Her føder en kvinne i gjennomsnitt 5,8 barn i løpet av livet. Spørsmål knyttet til sex, menstruasjon og prevensjon er svært tabubelagt og det verserer mange myter i lokalbefolkningen, for eksempel at prevensjon er et europeisk forsøk på å utrydde svarte. Gjennom en dataplattform sender CARE og partnerorganisasjonen Sacodé derfor ut SMS-er om blant annet familieplanlegging, smitte, prevensjon og graviditet – rett i lomma på kvinner på landsbygda. Kvinnene kan også stille spørsmål om det de lurte på direkte. Den livsviktige informasjonen øker både kunnskapsnivået og likestillingen i området. CARE informerer om hvor helsehjelpen er, kobler kvinner til klinikker der de kan få prevensjon eller oppfølging i forbindelse med svangerskap og gjør også outreach-aktiviteter, der de reiser rundt og sprer kunnskap og deler ut kondomer.

Et prosjekt CARE gjennomførte i provinsen Nord-Kivu i DR Kongo fra 2014 til 2016 viser hvor effektivt informasjonsspredning kan være: I forkant av prosjektet oppga 50 prosent av seksuelt aktive ungdom at de brukte kondom. Etter flere kampanjer for å øke bevisstheten økte dette antallet til 91 prosent. At flere bruker kondom reduserer risikoen for spredning av seksuelt overførbare sykdommer og er viktig for å forhindre uønsket graviditet. Har man allerede hatt ubeskyttet sex er det viktig å begrense de potensielle skadevirkningene. I 2016 fikk mer enn 5.000 personer mulighet til å teste seg for HIV i Burundi, hvorav nesten 200 som fikk påvist seksuelt overførbare sykdommer fikk behandling.

Med midler fra TV-aksjonen kan CARE:

- Engasjere mer enn 10.000 menn til å få slutt på kjønnsbasert vold.
- Sikre at minst 20.000 unge kvinner får kunnskaper om seksuell og reproduktiv helse.
- Dele innovative løsninger på tvers av de ulike landene, slik som SMS-løsningen i Burundi.
- Jobbe med å engasjere menn i Burundi, Mali og Niger.
- Jobbe med seksuell helse og mødrehelse i Afghanistan, Burundi, DR Kongo, Mali, Myanmar, Niger og Rwanda.

3. HENNES DRØMMER - HENNES STEMME

«Du må jobbe for at ting skal bli bedre.»

Hawa Sacko fra Mali er 30 år gammel, gift og har to barn under 11 år. I 2015 ble hun med i en CARE-støttet spare- og lånegruppe i landsbyen sin. Mannen var skeptisk. Han mente hun som kvinne skulle holde seg hjemme og passe på hjemmet og barna, men hun fikk til slutt lov til å bli med og med det både bedre kunnskap og større nettverk. Videre deltok hun på et kurs om entreprenørskap og lærte hvordan hun skulle lage en forretningsplan, føre regnskap, sikre virksomheten og få den til å vokse. Hun har startet en liten butikk hvor hun selger klær. I tillegg har hun deltatt i et lederskapskurs, der hun lærte om kvalitetene for å bli en god leder: «En leder må være tilstede og tilgjengelig, en leder må delta, for en jobber ikke for seg selv, en jobber for andre. Du må ivareta gruppens rettigheter for du representerer ikke deg selv, du representerer andre». Hawa ble tidlig valgt som sekretær for sin spare- og lånegruppe, og deretter som sekretær for nettverket gruppen er en del av. I 2016 bestemte hun seg for å stille til valg som ordførerens rådgiver. Hun kjørte en kampanje og dro rundt og snakket med andre om hvorfor hun stilte til valg og hva hun ville gjøre. Hun vant valget og har nå holdt stillingen i to år.

Lederutvikling

Både lokalt og globalt er kvinner underrepresentert i ledende stillinger, både i offentlig og privat sektor. Å utjevne kjønnsforskjellene blant ledere er essensielt for å oppnå likestilling generelt. CARE gir opplæring og støtte til at kvinner som viser potensial og interesse får utviklet sine lederegenskaper. I DR Kongo ble 53 kvinner fra helt nye spare- og lånegrupper kurset i forhandlingsteknikk i 2016. Da en lokal mikrofinansinstitusjon senere ville tilby medlemmene et lån for å kjøpe populære produkter som solpanel, batterier, TV og lignende valgte lederen for spare- og lånegruppene i Goma, Anne-Marie Masiska, heller å undersøke nærmere før hun takket ja. Da fant hun ut at prisen for produktene var 35 prosent lavere på det lokale markedet. Så i stedet for å påta seg et nytt lån, kjøpte hun produktene med interne midler. På grunn av opplæringen hun hadde mottatt gjennom CARE kunne hun dermed tilby medlemmene sine langt bedre betingelser og ikke minst unngå at de ble utnyttet økonomisk. I 2016 støttet CARE Norge mer enn 7.000 kvinner i å finne sin egen stemme og bli en leder i Burundi, DR Kongo, Mali, Myanmar, Niger og Rwanda. I tillegg jobber vi med å forberede kvinner før de presenterer seg som kandidater i lokale valg.

Kvinnens politiske deltakelse og samfunnsdeltakelse

Med langsiktig støtte fra CARE har spare- og lånegrupper flere steder utviklet seg til bevegelser som kjemper for kvinners politiske, økonomiske og sosiale deltakelse og rettigheter. CARE legger til rette for dialog mellom spare- og lånegrupper og lokale politikere, samtidig som vi jobber med de politiske partiene i de aktuelle landene for å øke bevisstheten rundt kjønnsstatistikk og viktigheten av kjønnsbalanse i politikken. Niger er et av landene i verden med størst forskjeller mellom kvinner og menn, der kvinner blir holdt utenfor beslutningsprosesser både hjemme og i samfunnet for øvrig som følge av sosiale normer, tradisjoner og lovgivning. Etter å ha deltatt i spare- og lånegrupper har kvinner begynt å delta mer i lokalsamfunnet, og CARE har derfor gitt opplæring i blant annet kommunikasjonsteknikk og i politisk påvirkningsarbeid. De siste årene har arbeidet i både Niger og Mali spesielt fokusert på å få flere kvinner inn i politikken. I Niger var det hele 1.069 kvinnelige kandidater fra spare- og lånegrupper ved sist valg i 2016. Dette er opp fra kun 279 ved valget i 2011. I Mali ser vi at det er hele 25 prosent valgte kvinner i kommunene hvor vi jobber, sammenlignet med bare 9 prosent valgte kvinner i kommunene hvor vi ikke er.

Styrke kvinners rolle i beredskapsarbeid

I dag bor 17 prosent av verdens fattige i ustabile eller konfliktfylte områder. Innen 2030 er det beregnet at andelen vil øke til 50 prosent. Kriser og konflikter er gjerne vedvarende, eller de kommer i sykluser. Med andre ord vet vi som regel at krisene er på vei. CARE jobber i lag med kvinnene som bor i utsatte områder slik at de kan være beredt og håndtere det når det skjer. Spesielt i områder utsatt for gjentakende tørke er det viktig å tenke langsiktig. Dette kan gjøres på mange måter, for eksempel ved at kvinner etablerer kornbanker. I både Niger og Mali har derfor flere spare- og lånegrupper startet kornbanker sammen, som gir dem og landsbyene deres matsikkerhet i kriseperioder med matmangel grunnet tørke. Gruppene kjøper opp korn like etter innhøstingen og selger det til lokalbefolkningen når matmangelen rammer – til en pris også de fattigste har råd til. I DR Kongo er det stadig nye interne flyktninger på grunn av både naturskapte og menneskeskapte kriser. CARE jobber der med å koble sammen spare- og lånegrupper så de kan hjelpe hverandre når krisen inntreffer. I Jordan er det viktig å jobbe for at kvinner i flyktingleirene blir hørt og at løsninger tilpasses deres behov. En krise kan også være en mulighet for å bryte ned negative kjønnsroller. Eksempelvis gjør kornbankene at kvinnene blir viktige og relevante som en del av myndighetenes beredskapsplaner, noe som gir dem tyngde så de også kan bli hørt i andre tema. På samme måte kan CAREs rolle være å sikre kvinners stemme i sentrale beslutninger når beredskapsplaner lages, eller når profesjonelle beredskapsgrupper ankommer for å tilby helsetjenester til kvinnene på stedet. CARE vet at kvinnene selv vet best hva kvinners behov er. Derfor hjelper vi dem med å bli hørt.

Med midler fra TV-aksjonen kan CARE:

- Kurse mer enn 3.000 unge kvinner i å finne sin egen stemme og bli en leder. Dette er i tillegg til 12.000 unge kvinner som får praktisk erfaring i å lede en spare- og lånegruppe.
- Støtte kvinneorganisasjoner med å bidra til politiske prosesser, for eksempel når det lages landsbyplaner og kommuneplaner i områdene vi jobber.
- Opprette mer enn 80 kornbanker i Mali og Niger.
- Jobbe med lederutvikling i Afghanistan, Burundi og DR Kongo.
- Jobbe med kvinners politiske- og samfunnsdeltakelse i Afghanistan, Burundi, Myanmar og Niger.
- Jobbe med kvinners rolle i beredskap i DR Kongo, Mali, Niger og Jordan.

SLIK SKAL VI GJENNOMFØRE TV-AKSJONEN 2019

Erfaringer fra TV-aksjonen 2009

CARE hadde TV-aksjonen i 2009 under mottoet «Sterkere sammen». De tre hovedbudskapene da var «kvinner er sterkere sammen», «kvinner og menn er sterkere sammen» og «sammen med CARE står du sterkere i kampen mot fattigdom». De totalt 192 millioner kronene fra innsamlingsaksjonen ble brukt til å videreføre CAREs kvinnerettete bistand, og var samtidig starten på nybrottsarbeidet med å engasjere menn for kvinners rettigheter. I dag, 9 år senere, har dette arbeidet blitt en viktig del av CAREs virksomhetsområde generelt. I 2016 alene jobbet CARE Norge med over 60.000 menn i Burundi, DR Kongo, Mali, Myanmar, Niger og Rwanda. Vi ser at dette arbeidet gir såpass gode resultater at også andre organisasjoner har tatt kontakt med oss for å lære hvordan vi gjør det. Denne suksessen ønsker vi å gjenta. Skulle CARE få TV-aksjonen 2019 vil vi både videreføre prosjekter vi vet gir resultater, slik som arbeidet med å engasjere menn, og satse ytterligere der vi har apparat til å få det til – i denne omgang gjennom å en satsning på kvinnelig entreprenørskap i Jordan og Palestina, hvor dette er sårt tiltrengt.

Høst 2018:	Vinter 2018/2019:	Vår 2019	Høst 2019
• Innledende møter med sekretariatet • Fordele roller • Sikre alle viktige posisjoner med riktig erfaring. • Erfaringsoverføring fra Kirkens Bymisjon • Konkretisere prosjektene ytterligere sammen med lokale samarbeidspartnere • Innledende møter med samarbeidspartnere	• Ansettelse til sekretariatet • Planlegging av kampanjen • Valg av kommunikasjonsbyrå og mediebyrå • Etablere kontakt med potensielle samarbeidspartnere/næringslivsaktører • Mobilisere og engasjere fylkes- og kommuneapparat • Innledende møter med NRK om reportasjereiser	• Etablere lokale komiteer • Utvikle skoleopplegg i samarbeid med Salaby • Tilrettelegge for lokale aktiviteter • Produksjon av kampanjemateriell • Planlegge økosystemet av kommunikasjonsvirkemidler • Etablere samarbeid på tvers i nettverket	• Kampanjestart eksternt • Mobilisere hele nettverket • Verve 100.000 bøssebærere • Gjennomføre aktiviteter og PR-arbeid • Selve dagen og TV-sendingen

BYGGE ENGASJEMENT OG MOBILISERE NORGE

De frivillige – der alt starter

TV-aksjonen er verdens største dugnad og en fantastisk institusjon i Norge. Det er et stort apparat av frivillige som både selv skal engasjeres og inspirere videre i sitt eget nettverk og sine lokalmiljøer. Det er disse folka vi er avhengige av, og som sekretariatet hvert eneste år – i samarbeid med den heldige organisasjonen – skal mobilisere til innsats. Når 2,3 millioner husstander skal besøkes i løpet av to korte og viktige timer en søndag i oktober, må vi sørge for at disse møtene blir sterke og «lette». Budskapet om å sikre at alle kvinners «rett til å stå på egne ben» mener vi fungerer nettopp slik. Vi har tilgang på sterke historier som beviser at våre tiltak virker og gjør en helt avgjørende forskjell i livene til de det gjelder. Det siste året har fokuset på likestilling i Norge vært stort. Ikke minst ser vi at flere og yngre stemmer har engasjert seg sterkt. Vi tror en TV-aksjon knyttet til likestilling og kvinners rettigheter kan bidra til å ta dette engasjementet videre. Vi tror også at vårt arbeid knyttet til å engasjere menn i dette arbeidet også vil mobilisere. Likestilling handler om begge kjønn.

CARE-rådet som våre veivisere til fremtidens bøssebærere

Våren 2018 har vi etablert CARE-rådet, som består av unge og friske stemmer i den norske offentligheten. Rådets funksjon er å sikre at vi kommuniserer effektivt med unge mennesker, slik at budskapet engasjerer bredt i befolkningen. Ungdom er fremtidens bøssebærere og de som skal være med å sikre at TV-aksjonen består. Samtidig er det en krevende målgruppe å nå ut til og engasjere. Vi har allerede gjennomført første workshop med CARE-rådet for å avdekke muligheter de ser for hvordan vår tematikk kan engasjere i befolkningen, og hvordan vi kan bruke digitale hjelpemidler for å få det til. Vi tror det vil være helt avgjørende at kampanjearbeidet også involverer CARE-rådet for å sikre at TV-aksjonen er relevant for målgruppen de er i.

Barne- og ungdomsskolene – relevans i læreplan og nærhet til skoleelevens hverdag

TV-aksjonen har allerede en sterk tilstedeværelse på skolene gjennom sitt årelange samarbeid med Salaby og undervisningsopplegget. Her vil vi bidra til å gjøre tematikken sterk, nær og relevant for læreplanen og samtidig generere engasjement hos elevene, som de igjen tar med seg hjem til foreldre og øvrig familie. Spleis fungerer som en inkluderende lavterskel-plattform for de skolene som har lyst til å engasjere seg ytterligere. Tematikken «på egne ben» mener vi kan skape gode diskusjoner i klasserommene og samtidig øke kunnskapen og engasjementet for å bedre situasjonen for jenter og kvinner som ikke har de samme mulighetene en norsk skoleelev tar for gitt. Med Salaby kan vi fortelle mange parallelle historier, hvor vi både ser på situasjonen i landene vi vil bruke midlene i og hvilke behov vi har her hjemme – i klasserommet, blant venner, hjemme osv.

Næringslivet – videreutvikling og TVA som attraktiv testarena

CARE har en rekke partnere og støttespillere som vi tidlig vil trekke inn i prosessen både for å rekruttere bøssebærere, skape engasjement og oppmerksomhet rundt saken og selvsagt samle inn penger. Vi har sett at de siste årene at TV-aksjonen virkelig har lyktes i å mobilisere næringslivet. Her settes det årlig nye rekorder og vi mener vår tematikk gir mange muligheter for å forsterke dette. Både med våre egne samarbeidspartnere, og de vi vet TV-aksjonen allerede har et nært og godt samarbeid med. Tre av hovedpartnerne våre, Grieg Foundation, Aweco og Kavlifondet, er allerede involvert i flere av de konkrete formålene midlene ville gått til, og det vil være naturlig å utvide disse samarbeidene i forbindelse med TV-aksjonen. Potensialet i dette nettverket er stort både med tanke på potensielle bøssebærere, men også som spredningsagenter og ikke minst ekstra finansielle krefter. Bare i Hydro, Hennes & Mauritz og Omega alene kan vi for eksempel nå ut til cirka 7.700 ansatte. Et viktig suksesskriterium for å engasjere næringslivet er å finne de relevante koblingene så samarbeidet blir vinn-vinn-vinn for alle parter. Dette vil vi bruke tid sammen med det valgte kommunikasjonsbyrået på å sikre. TV-aksjonen er en perfekt arena for næringslivet å teste nye løsninger og i kombinasjon med vår tradisjon for nyskapning i måten å jobbe på tror vi det ligger mange spennende innovasjonsmuligheter – som også kan utløse stort engasjement. Norsk næringsliv er i økende grad engasjert i arbeidet med å nå bærekraftsmålene. Likestilling er ett av disse, i tillegg til å være tverrgående i alle målene. I samarbeid med næringsliv vil vi synliggjøre dette.